

פ ר ט י כ ל

ישיבה מס. 1 של ועדת העבודה
יום ד' כ"ט באדר א', תשי"א (7.8.1951)
בשעה 09.00 בבוקר

נוכחין: חברי הוועדה

- ד. טרני - היו"ר
- מ. אונא
- א. גולדראט
- נ. הרפז
- י. קנב
- ח. רובין

מוזמנים

- צ. בר-ניב - יועץ משפטי של משרד העבודה
- ג.ד. קטרון - יועץ משפטי

סדר-היום: חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א - 1950 (המשך)

היו"ר ד. טרני:

פותח את הישיבה.
בישיבה הקודמת סיכמנו לבקש מאת היועצים המשפטיים להציע נוסח כולל לסעיף 11 כדי שלא יהיה צורך בפירוט.

מ. אונא:

אני מבקש לדחות את ההחלטה הסופית בסעיף זה לישיבה הבאה.

צ. בר-ניב:

חבר הכנסת מ. אונא עורך אתמול את השאלה אם אפשר להקטין את מספר הסעות ביום אחד בשבוע ולפצות את ההפסד בשעות עבודה על ידי הארכת שעות העבודה בימים אחרים. היות ומצאנו שהאמנה בינלאומית מאפשרת סידור כזה, 'ההצעה היא בסעיף 5, שינוי לפי הסכם קולקטיבי, להוסיף סעיף ב': 'בקבע הסכם קולקטיבי לאחד הימים בשבוע יום עבודה של לא יותר מ-5 שעות ולשני ימים בשבוע יום עבודה של לא יותר מ-9 שעות, וסדר-העבודה אישר זאת, דינו של יום עבודה כאמור כדין יום עבודה לפי סעיף 2.'

היו"ר ד. טרני:

ברצוני לסאול את חבר הכנסת מ. אונא: אם אנו מוסיפים סעיף זה לסעיף 5, האם הוא מותר על הסתייגותו בסעיף 2 ביחס ליום עבודה יותר קצר או שבוע עבודה יותר קצר?

מ. אונא:

אם תתקבל ההסתייגות שלי בסעיף 2 איני זקוק לתוספת זו, בינתיים אינני מוריד את הסתייגותי.

היו"ר ד. טרני:

אינני רואה כל סיבה מדוע לא נכניס סעיף נוסף לסעיף 5 כהצעת היועץ המשפטי, זה ניתן לנו גם אפשרות לסלק את ההתנגדות לביטול הסעיף ביחס לעבודה מסק בית, כי גם שם יכול להיות הסכם קולקטיבי. ביחס לסעיף 11 אנו מסכמים כי היועצים

היו"ר ר. שרי:

אנו עוברים לסעיף 12 (קורא).

צ. בר-ניב:

כאן יש שני צדדים למטבע, מצד אחד אפשרות להתיר שעות נוספות לשם הגברת התעסוקה - למשל, אם נתיר שעות נוספות למכונאי ראשי זה יאפשר להעסיק עוד פועלים לא מקצועיים, ובצורה זו מרטים שעות נוספות להגברת התעסוקה. מצד שני אם נרסה שעות עבודה נוספות לבלתי מקצועיים גם כן נגביר את התעסוקה.

בררנו דבר זה עם איגוד העובדים הבינלאומי בקשר לשאלה של אמנות והם אמרו שאין תקדים כזה גיחום חזק עבודה, ומשום כך יש קושי באיטור האמנה. האמנה לא ראתה מראש אפשרות כזאת והנוסח הקיים מונע בעדנו באופן מוחלט לאשר את האמנה בדבר שעות עבודה בתעשייה, כי אין זה אחד המקרים שלפיהם מותר לאשר עבודה בשעות נוספות.

ישנן שלוש אפשרויות, אחת, - שאיננו ממליצים עליה - לפגוע במטרייה עצמה כדי לאשר את אמנה, אבל הואיל ואנו מעדיפים את התפתחות המסך ולא את האמנה, לא נאשר את האמנה אם זה יפגע בהתפתחות המסך. האפשרות השנייה, למחוק את סעיף 12(א) בהנחה שמצב כזה נוצר רק כאשר ישנן בעיות של אספקה וטרותים חיוניים, וכל זמן שישנה שאלה של קליטת עליה נהיה במצב חרום, ולהסאיר סעיף זה לסעיף של מצב חרום. האפשרות השלישית, ואותה טרם בדקנו באופן יסודי, לסתור את הבעיה של סעיף זה על ידי סעיף 11(ב) (2). אני פה מסתף את הועדה בטיקולים שלנו שתעוררו לאחר שהחוק נוסח כשהייתי בז'נבה.

סעיף 12(א) הוכנס בוועדה המייעצת לפי דריסת התאחדות בעלי התעשייה ללא התנגדות מצד העובדים. הואיל וסעיף זה מטפל בהחרת שעות עבודה נוספות נראה לנו שדבר זה יכונה על ידי סעיף 11(ב) (2).

היו"ר ר. שרי:

אני מציע להוסיף בסעיף 11(ב) (2), סלפי מה שהוחלט יהיה 11(ב) (7) את המלים:

או מחסור בבעלי מקצוע."

צ. בר-ניב:

אז אי-אפשר לאשר את האמנה, אבל עבודה בלתי רגילה כוללת גם מחסור בבעלי מקצוע.

ס. אונג:

אני חושב שעלינו בכל זאת להבטיח טובל לקבל את האמנה ומשום כך מוטב אולי למחוק את סעיף 12(א) ולהסאיר רק את ב'.

ח. ח. ל. ט:

שם הסעיף 12 יהיה: "שעות עבודה והגבלות תעסוקה". סעיף (א) יוצא ויסאר רק סעיף (ב) שיחפך לסעיף 12.

היו"ר ר. שרי:

אנו עוברים לסעיף 13 (קורא).

צ. בר-ניב:

הטר מוכרח לקבוע סייג גם לשעות עבודה נוספות.

ס. אונג:

אני מציע לקבוע שיהיה צורך לבדוק מדי פעם בפעם את ההיתרים שניתנו לשעות עבודה נוספות. אפשר לבדוק זאת טחדט בכל שנה או שנתיים, אבל לא צריך להתיר שעות נוספות ללא הגבלה, כדי שלא ימטיכו לעבוד שעות נוספות גם כשלא יהיה צורך בכך. אני מתכוון כאן בעיקר להיתרים לשעות עבודה נוספות ביום המנוחה.

הינ'ר ר. טרי:

בפרינציפ אני מצטרף להצעה זו כדי שההיתר לעבוד טעות נוספות לא ייהפך למסורת במפעלים אחרי תקופה מסוימת. אני חושב שיש צורך למצוא איזה גוטה שיחייב בדיקת ההיתרים

צ. בר-נביב:

אולי רצוי להבחין בין היתר כללי ובין היתר טיוחד. היתר כללי הוא למעשה בבחינת חקיקה מטבה, הוא מתפרסם ב"רשומות" וניתן באותם המקרים שנראים מראש ואין כאן שאלה של תנאים טיוחדים וספציפיים למפעל. אינני רואה כל התנגדות לומר שתוקפו של היתר טיוחד הוא רק לשנתיים, אחרי שנתיים יש צורך לבדוק אם להמשיך בהיתר טיוחד זה או לא. (ס. אונא: שנתיים זה יותר מדי, אולי רק שנה?) עלינו לזכור שיש כאן גם שאלה אדמיניסטרטיבית. אם יהיה צורך לחדש את ההיתרים בכל שנה, פירושו סגנון של עשרות עובדים כדי לעשות זאת. אם אנו קובעים בחוק סקיסום של שנתיים אין זאת אומרת שטוכרחים לחכות עד תום תקופה זו, אפשר לעשות זאת גם לפני כן. יש לקחת כאן בחשבון גם את המקרים בהם נותנים בדרך כלל היתרים לטעות עבודה נוספות. אם נותנים היתר כללי לשרותים ציבוריים, הרי אין טה לשנות אחרי שנה. למשל בתי-סלון או בתי-אוכל, כאן תנאי העבודה הם כאלה שאפשר לראות מראש את הצורך בטעות עבודה נוספות. אם מסעדה פתחה מסעה 07.00 בבוקר עד 4-5 אחה"צ, ברור שאין סם שתי מסטרות ויכולות להיות 2-3 שעות נוספות. אם חל שינוי בתהליכי היצור או בסידורי העבודה, אז יש צורך בשינויים, אבל זה לא קורה טיום אחד לשני.

חבר הכנסת אונא רוצה לטבוע היתר לטעות עבודה נוספות ללא הצדקה. אם בזמן נתינת ההיתר יראו שיש צורך להגביל את הזמן, ישנה אפשרות להגבלות. כדי לכסות אותם מקרים בהם עדה ההצדקה להיתר לטעות נוספות ובכל זאת ממשיכים בהם, אפשר לקבוע סייג, אבל אין לקבוע הכרח לבדוק את ההיתרים כל חצי שנה או שנה, כי אז זה ייהפך לדבר שיגרתי ולא זו הכוונה.

אני מציע לקבוע שהיתר טיוחד לא יינתן לתקופה העולה על שנתיים.

ס. אונא:

אני רוצה לברר לעצמי אם גם ביחס להיתר כללי לא יהיה צורך להבטיח את בדיקת הדברים לאחר תקופה מסוימת.

צ. בר-נביב:

היתר כללי חל על ענף שלם ועל סר העבודה לפרסם את ההיתר ב"רשומות", ודאי יהיו מקרים שבהם יקבע סייג, אך יהיו גם מקרים שלגביהם אי-אפשר לקבוע סייג, ומטום כך אינני מציע להכניס זאת בחוק.

י. סנבי:

אני בכל זאת חושב שתקופה של שנתיים זה זמן רב מדי והייתי מציע לקבוע שנה אחת.

הינ'ר ר. טרי:

גם אני חושב ששנתיים זה יותר מדי, כי היתרים טיוחדים ניתנים למקומות-עבודה, אינתי העבודה יהיו מעוניינים לפעמים לא לעורר את השאלה של בדיקת ההיתר לטעות נוספות, בהיתר כללי העובדים יהיו מעוניינים לבדוק דבר זה מדי פעם בפעם. בהפתר כללי יש תמיד מטא-ומתן של הפועלים עם נותן העבודה נותן העבודה עם ועד העובדים, וועד העובדים עם מטרד העבודה. לא כן בהיתר טיוחד, ומטום כך אני מציע לקבוע כאן תקופה של שנה אחת. אני גם אברר שאלה זו עם שרת העבודה.

צ. בר-נביב:

עלינו לזכור שיש כאן עניין של פקוח אדמיניסטרטיבי. לחדש רשיון עבודה של מפעל מסויים זו רק שאלה של תשלום שנתי שיש לשלם מדי שנה בשנה, אבל

צ. בר-ניב:

בדיקת תנאי העבודה במפעל מסויים כדי לדעת אם יש צורך בהיתר לשעות נוספות, זה איננו דבר טכרוטינה בלבד. אם בכריח לבדוק את ההיתר כדי שנה בטנה, לא יספיקו כחות האדם העוטרים לרשותנו, לבצע דבר זה וזה ייהפך ממילא לדבר טכרוטינה. אם נותנים תקופה של שנתיים, לא מוכרחים לחכות עד תום השנתיים, אנו קפייים מקסימום של שנתיים בחוק.

ח. רובינו:

אינני רואה ניגודים כל כך גדולים בענין זה, אך נראה לי שיש צורך לקבוע כי כל היתר ניתן לביטול בכל רגע שטר העבודה ימצא לנכון.

צ. בר-ניב:

זה ממילא ישנו בסעיף אחר שכל היתר ניתן לביטול.

ח. רובינו:

אם כך אין צורך לקבוע תקופה מסוייטת. אם האיגוד המקצועי יחשוב שאין יותר צורך בהיתר, צריך להיות קבוע מראש שזה מחייב.

ככו-כן אני מציע שתהיה חובה על בעל המפעל לטלוח העתק ההיתר לאיגוד המקצועי אשר צריך לדעת על כך.

צ. בר-ניב:

החוק קובע שההיתר צריך להיות מוצג במקום.

ח. ר. ר. טרי:

אני רציתי להציע פטרה שנקבע שנה וחצי, אך אני מוכן להתחשב בנימוקים של היועץ המשפטי ואני מציע שנקבל את ההצעה לקבוע הגבלה מקסימלית של שנתיים, אבל יחד עם זאת אני מציע להכניס את זה לסעיף 14 המדבר על היתר-כללי והיתר-סיוחד.

ג. טרנו:

אני מבקש לא להחליט עכשיו באיזה מקום יוכנס סעיף זה. מהנסיון אני יודע שקבלנו פעם החלטה של ועדה ואחר-כך התעוררו כל מיני קומפליקציות. בזמן ניסוח החוק באופן סופי נמצא את הסעיף המתאים.

ח. ר. ר. טרי:

אני מסכים סיוכנס סעיף קטן נוסף בסעיף 13 או בסעיף 14 הקובע שהיתר סיוחד לא יינתן לתקופה העולה על שנתיים.

אני עוברים לסעיף 15 (קורא).

י. קנב:

בסעיף אחר נאמר שהתנאי הוא כי מספר שעות העבודה אסבוע לא יעלה על 47, אם יש מקום עבודה שבו עובדים באופן קבוע שעות נוספות, האם קובעים את מקסימום השעות הנוספות שפועל יכול לעשות גם אם יש היתר לשעות נוספות.

צ. בר-ניב:

ההגבלות נקבעות בתוך ההיתר ושם מוכרחים לקבוע מה מספר השעות המותרות. קשה במקרה זה לקבוע מקסימום, כי אם קובעים בחוק מקסימום מוכרחים לקחת בחשבון את המקרה הקשה ביותר, וזה יתן אפשרות גם במפעלים שאין צורך בשעות עבודה נוספות מקסימליות, לבצל את המקסימום שנקבע בחוק.

אני מציע לקבוע הגבלה של שתי שעות נוספות
ביום.

י. סגוב:

ח. רובין:
בסעיף 15(א) אני מציע להגדיר את המושג של שכר רגיל שיכלול את כל התוספות לשכר, בין אם תוספת לשכר יומי ובין אם זו תוספת לשכר חדשי. ישנם פועלים המקבלים תוספות חדשיות, אך היתה תקופה שבתשלום עבור שעות עבודה נוספות לא לקחו בחשבון את תוספת היוקר.

אני הייתי מציע לכתוב: "שכר רגיל הכולל..."

היו"ר ר. טרי:

ח. רובין:
שכר רגיל כולל טובנו עתה שכר יסודי ותוספת יוקר, ואינו לוקח בחשבון תוספות אחרות. אני הייתי מציע כצורה המתאימה לא להכניס בניסוח את ההגדרה של שכר רגיל אלא להכניס בפירושים הגדרה ששכר רגיל כולל את כל התוספות בין אם הן מסתלמות באופן יומי, חדשי או שנתי.

צ. בר-ניב:
שאלה זו התעוררה לאחר שפורסמה הצעת-החוק וקבלנו מכתב מחברת החשמל בו נכללה שאלה זו. באופן בלתי-רשמי, נתנו חוות-דעת לחברת החשמל שהטוב שכר רגיל הוא במקרה זה ההיפך מגמול שעות נוספות, היינו כל מה שמסלמים, ופירוט זה נתקבל בחברת החשמל ולפי זה היא נהגה. לא הייתי מציע להכניס הגדרה של שכר רגיל. לו חוקקנו חוק זה לפני עשר שנים לא היינו יכולים לכתוב גם על תוספת היוקר או על תוספת הפנוחה. אם אנחנו כותבים שכר רגיל, כל בית מספט יגיד שזה ההיפך משכר מיוחד. כאן יש שני דברים, גם תשלום מיוחד וגם יומי פנוחה, ולכן אמרנו שכר רגיל שהוא ההיפך ממיוחד. בטובן משפטי זה מחייב. אני מציע להוסיף סעיף ג' בסעיף 15, כי עלולים להיות מקרים בהם כל נוסח אשר ייקבע לא יכסה את כל הגורמים, ישנם עובדים המקבלים שכר חדשי ויחד עם זה מקבלים כל מיני בונוסים, דבר זה אי-אפשר לפרט בחוק. אני מציע לכתוב: "הטר ראוי להסלים בתקנות את הוראות סעיף זה בדבר חישוב גמול שעות נוספות", היינו אינו טשנה את ההוראות, אלא הדא ראוי להסלים ולומר לטי הכוונה.

ח. רובין:
אני חולק על ההגדרה של היועץ-המספטי. ההגדרה של שכר רגיל עומדת כאן בניגוד לגמול שעות נוספות, אך בזה לא נאמר מה הוא השכר הרגיל והצדדים יכולים לפרש זאת לפי ראות עיניהם. תוספת חדשית מספחתית הנהוגה במפעלי תעשייה רבים אינה נכללת בשכר רגיל. לו הייתי סופט והייתי צריך לבדוק את הדבר, ברור שהייתי יכול, בלי שרירות לב, להגיד מה זה שכר רגיל. ההסברה שביתנה כאן ששכר רגיל זה בניגוד לתוספת היוקר, שהיא כשלעצמה נכונה, אינה קובעת מה השכר שמטנו תחשב התוספת בשביל תוספת היוקר.

אפשר לומר ששכר עבודה לצרכי סעיף זה כולל את כל התוספות כגון: תוספת מקצועית, תוספת יוקר, תוספת מספחה, תוספת דתק וכדומה, בין שהתוספת מסתלמת כתוספת לשכר יומי או חדשי או לפרק זמן אחר.

האם תסכים להגדרה ששכר עבודה רגיל זו התמורה
שעובד מקבל עבור עבודתו?

צ. בר-ניב:

לא, כי זה אינו כולל חופשה שנתית, קופת-
מגטולים, שרות רפואי ועוד.

ח. רובין:

בקשר להצעה לתת אפשרות לטר להסלים דבר זה בתקנות, אין אני מסכים לזה כי פירוט הדבר קביעה, ואינני מכניס שום כוונה שלילית לכיסוי זה. אינני מוכן לתת

ח. רובין:

לטוים שר עבודה - גם לא לשרת-העבודה שהיא חברת ההסתדרות - להכריע במחלוקת שעלולה להיות על תוספת שכר שעות נוספות בין נותן העבודה ובין הפועלים, היות ואינני בטוח שבממשלה הבאה יהיה דוקא חבר-ההסתדרות שר העבודה. מטום כך אינני מסכים להכניס כאן את שר העבודה. אני מוכן להציע כאן ניסוח לסעיף 15(ג): "עבד עובד שעות נוספות ותמורת עבודתו מסתלט על יסוד אחר מזה שפורט בסעיפים (א) ו-(ב), ישלם לו המעביד בעד העבודה או בעד העבודות הנוספות אחר ורבע מתמורת עבודתו ליום ובעד העבודה הנוספת פעל לטמי הטעות הנוספות הראשונות אחד וחצי מתמורת עבודתו ליום".

י. סנב:

אני מסכים בפרינציפ עם חבר הכנסת ח. רובין, אם כי אין לי ההשכלה המשפטית. דעתי היא שיש לנסח חוקים באופן פשוט ובהיר ולא לסבך, כדי שהפועלים עצמם יוכלו להבין את החוק. אני סווא חוקים המסתרעים על פני חמטה כרכים והם חתומים בפני הבנתו של הפועל ורק עורכי דין יכולים לספל בהם. דוקא חוקי העבודה צריכים להיות אצלנו פופולריים ביותר. אני מציע לכתוב: "העובד שעות נוספות ישלם לו המעביד בעד שמי הטעות הנוספות הראשונות לא פחות מאחת ורבע מסכרו של העובד באותו יום".

ז. בר-ניב:

נוסח זה פחות ברור מכל נוסח אחר, כי טום תוספת לא כלולה בו.

א. גולדרט:

אני מציע במקום סכר רגיל לכתוב: "הסכר הטוסכם או המקובל כלפי אותו עובד". זה כולל כל מה שהפועל מקבל.

ז. בר-ניב:

היות והספק כאן אינו בקשר לסלה "סכר", אלא בקשר לתוספות השונות, והיות ואי-אפשר לראות פראש את כל התוספות העתידות להיות, עכשין ישנה טאלה של תוספת עבוד פרעון ייצור, אני מציע לא לכתוב "סכר כולל" כי פירוטו סכר יסודי ותוספת יוקר, אלא לכתוב: "סכר עבודה רגיל כולל את כל התוספות וההענקות המסתלטות לעובד על-ידי מעבידו". דבר זה חשוב להדגיש כדי להוציא בענף של בתי-אכל וסלון את הכסף שמקבלים העובדים ישר מהלקוחות.

ח. רובין:

אני מסכים להגדרה זו אבל אני מציע להוסיף: "בין בתור תוספת לסכר יומי ובין בתור תוספת אחרות". או: "בין יומיות ובין אחרות".

ז. בר-ניב:

אם אנו אוסרים: "כל התוספות", זה כולל הכל ואין צורך לפרט, כי תוספת פריון ייצור, למשל, אינה תוספת לא יומית ולא חדשית. אם אנחנו כותבים את הגירסה הטניה של חבר-הכנסת רובין יפרטו זאת כאילו התוספות מתייחסות לפרק זמן אחר.

היו"ר. ד. טרי:

כוונת הדברים ברורה ואני מציע להסאיר ליועצים המטפטיים להציע נוסח טתאים ולמצוא את ההגדרה הטמעה ביותר לטאלת הסכר הרגיל.

ג. ד. סטרנו:

הכוונה ברורה, אחרי שנעבוד על כל החוק נעבור גם על כל ההגדרות הכלולות.

לצ/א.ט.

ועדת העבודה
7.3.51

ג. בר-ניב:
אני מציע סעיף 15(ג) שלפיו טר העבודה רשאי להתקין תקנות ולקבוע הוראות מטלימות בדבר חיטוב גמול הטעות הנוספות.

ח. רובין:
אני מציע פורמולה אחרת, אם שתי הפורמולות האלה לא מתאימות, אז ישולם בטביל טעות נוספות אחת ורבע מהתמורה ששולמה בצורה זו או אחרת.

ג. בר-ניב:
מה עם אנשים המקבלים שכר לפי קומיסייה? אם מפרטים, יש תמיד חשש שמקרה טטויים לא יכלל.

הינ'ר ר. טרי:
אני מציע לקבל סעיף (ג) כפי שמציע היועץ-המטפטי, כי אי-אפשר לראות טראט את המקרים שיכולים להיות. סעיף זה יבטיח שלא תהיה קביעה אלא חיטוב הגמול.

ח. רובין:
אני חושב שחברי מפא"י אינם צריכים להסכים לתיקון זה. אני שומר לעצמי זכות הסתייגות בסעיף זה.

ג. בר-ניב:
סעיף 15(ג) קובע גם שבמוטדות ובמטרדים אפשר לתת לעורדים המקבלים מטכורת חדשית, תמורת טעות נוספות בטעור טלויים עבודה, ובמקום כסף מנוחה בטעור של יום ורבע.

הינ'ר ר. טרי:
אנו עוברים לסעיף 16 (קורא).

ג. בר-ניב:
לו היינו קובעים סמי טעובד במנוחה הטבועית מקבל טעם וחצי, הרי כאן הטעביד מרויח. בדרך כלל יש לעובד חצי יום מנוחה בערב-טבת ויום מנוחה טלם בטבת. אם הוא עובד גם בערב טבת וגם בטבת, והטעביד מטלם לו רק טעם וחצי, יוצא שהוא רק מטלם לו תמורה נוספת של חצי יום ולא של יום וחצי. מטום כך דורש החוק גם טטלום נוסף וגם פיצוי-מנוחה. התטלום הנוסף מא מפני שהמנוחה הטבועית הופרעה, אבל יחד עם זאת צריך העובד לקבל קודם כל יום מנוחה וגם טטלום עבוד טעות נוספות אם עבד בטבת. נציגי הפועל-המזרחי דרשו טבעד יום עבודה גיום מנוחה טבועית ישולם לא פי אחד וחצי, אלא פי טניים. הנימוק היה להכביד על הטעביד את הרצון להעסיק פועלים בטבת. הועדה המייעצת לא קיבלה נימוק זה, היות ועבודה במנוחה טבועית טעונה היתר וההיתר יינתן במקרים לא רק כאשר זה רצוי למטעביד אלא במקרים טזה צורך חיוני מטיבה זו או אחרת. לתת בטקרה כזה תעריף כפול יהיה זה מוגזם.

הינ'ר ר. טרי:
מהטקטיקה הקיימת אני יודע שהטכר עכור עבודה בטבתות הוא כפול. החוק כאן קובע את הטינימום ולא את הטקטימום.

ח. רובין:
אם נציגי הפועל-המזרחי היו דורשים כועדה המייעצת טעבור עבודה בטבתות ישולם רק שכר של טאה אחוז, היתה בזה ההבטחה הגדולה ביותר נגד עבודה בלתי-רגילה בטבת. הטקטיקה טראה טלפעטים גם נותן העבודה וגם העובד לא נזהרים מעבודה בטבת אם הפועל מקבל שכר נוסף והטעביד טעונין למלא איזו הזמנה. אם יינתן שכר של 100% הפועל ישקול עד כמה דבר זה כדאי לו, כי ברוב המקרים לא יהיה לו כדאי.

ד. אונא:
אני קצת במבוכה, כי אצלנו היה מדובר שבכלל צריך להתנגד לקביעת שכר נוסף עבור עבודה ביום מנוחה. מתקבל על הדעת שאם יש סקרים בהם הכרחי להבטיח עבודה מסויימת, אין זו שאלה של רווחים אלא שאי-אפשר להביא את העובדים לידי כך שלא יהיה להם איזה פיצוי שהוא עבור עבודה ביום המנוחה. בדרך כלל יהיה הסכר גבוה יותר בסקרים שביחס אליהם יש היתר, ולכן ספק אם תוספת לשכר מוצדקת. קשה לי כרגע לומר מה מדרבן ומה מעכב מפני עבודה ביום המנוחה, זה לא כל כך קל לעשות בכל השטחים.

היו"ר, ר. טרי:
אני יודע שפועלים אינם רוצים לעבוד בשבתות בעד שום שכר.

ד. אונא:
יש הגיון בדבר אם אומרים שאם יקבעו שכר גבוה יותר בעד עבודה ביום המנוחה, הטעביד יעשה חשבון עד כמה דבר זה משתלם, אבל קשה לקבוע את הגבול, מיטתו יגיד שזהו 50%, ומיטתו אחר יגיד שזה 100%. כאן נשאלת השאלה ההפוכה, האם לא רצוי לשכנע מצד העובדים שלא יעבדו ביום המנוחה. כמובן שהמדובר בתעסוקה תקינה. אינני יודע אם אנחנו מבטיחים שלא תהיה עבודה ביום המנוחה באם מוסיפים תוספת לשכר כלחץ נגדי מצד גותן העבודה.

אני הייתי מציע לקבוע שיט צורך להכניס סייג מסויים ביחס לתוספת שכר עבור עבודה ביום המנוחה.

היו"ר, ר. טרי:
אולי כדאי להכניס כאן: "בהתאם להסכמים הקולקטיביים?"

צ. בר-ניב:
דבר זה אינו רצוי כי ישנם עובדים רבים שאינם עובדים לפי הסכמים קולקטיביים.

ג. הרפז:
סעיף 16(א)(2) מתכוון לעובד קבוע שיט לו יום מנוחה שבועי קבוע, מה ביחס לפועל שעושה עבודה מיוחדת ביום השבת ואיננו עובד קבוע, מי מבטיח לו את יום המנוחה?

צ. בר-ניב:
אם פועל עובד במקום מסויים בסך-הכול שבת אחת אין אפשרות לתת לו תמורה של יום מנוחה, סעיף זה חל רק על פועלים קבועים, גם אם הם מקבלים שכר יומם. פועל קבוע אשר עובד ביום השבת לא רק שצריך לתת לו שכר פי אחד וחצי, אלא צריך גם לתת לו יום מנוחה אחר.

א. גולדרט:
אני מציע לא לקבוע שום שכר נוסף עבור עבודה ביום השבת, כי זה יכול להיות בלם חזק גם מצד הפועל ולא רק מצד הטעביד, כי אם הפועל ידע שאיננו מקבל שכר נוסף עבור עבודה ביום המנוחה לא ימהר לעבוד ביום המנוחה. אם הסייג צריך להיות דוקא שכר גבוה עבור עבודה ביום מנוחה, הרי הטעביד יכול לחשב חלק מהשכר הנוסף על-חשבון הסחורה, וגם אז יעשה חשבון אם כדאי לו להעסיק פועלים בשבת. לדעתי, יש לסייג זאת בכך שהפועל לא יקבל שכר נוסף עבור עבודה ביום המנוחה ואז לא יעשה זאת.

ז. גלומקא:
אני מצטרף לדעה זו של חבר-הכנסת גולדרט שאם הפועל ידע כי אינו מקבל שכר נוסף עבור עבודה ביום המנוחה, לא יעשה זאת.

י. קנב:
אני מתפלא על ביטחון זה, כי ישנם תפקידי ם כמו של אחיות, רופאים ופועלים תורניים אחרים שעבודתם בשבת הכרחית. אם הם לא יקבלו תשלום נוסף, לא ירצו לעבוד ביום המנוחה.

ס. אונא:
אני מבקש לדחות את ההצעה בסעיף זה כדי שאוכל להתייעץ.

ה. רובין:
אני מציע לקבוע סאה אחוז כמינימום. כמו-כן אני מציע לקבוע סעיף (ג): "נקבע בתקנות בהתאם לסעיף 8, לעבודות מסויימות, מנוחה שבועית שתחומה פחות מ-36 שעות רצופות, יקבל עובד תמורה מיוחדת גם בגלל העובדה שמנוחתו השבועית קוצרה, גם-כן בגבולות של גמול סכר-עבודתו הרגיל."

כמו-כן אני מציע לכתוב בסעיף 16(א): "העובד בטעות מנוחה שבועית או בחלק מהן, בין בעבודות מסחרות ובין בעבודות רגילות, יקבל תוספת בעד עבודה בשבת. אני מציע הצעה זו כי ישנה מחלוקת אם העבודה בשבת תוך מסמרת נכללת במסגרת של עבודה נוספת."

כמו-כן אני רוצה להבטיח שעובד העובד שעות נוספות ביום השבת יקבל גם את התשלום בשביל השבת וגם תשלום בשביל השעות הנוספות בגובה של 25% מהשכר. אם מטלמים 200% בעד יום עבודה בשבת מטעה 7 בבקר עד 4 אחרי-הצהרים, הרי אם העובד יעבוד עד טעה 5, יקבל בשביל הטעה הנוספת עוד 50%.

ג. הרפז:
מהפרקטיקה שלי של עבודה ביום השבת אני יודע שזה יותר עניין של המעביד מאשר של העובד. זאת אני אומר לאותם החברים אשר רוצים לקבוע סייגים כדי למנוע עבודה ביום השבת. ישנן הרבה עבודות שמבחינת המעביד אינן מוכרחות להעשות ביום השבת. אני יודע שהיו פרדסנים בפתח-תקוה שהיו מטטיבים להפעיל את המוטור של המשאבה גם ביום השבת ועל-ידי כך מכריחים את הפועלים לעבוד ביום השבת. מאז שהפועלים התחילו לדרוש תוספת בעד עבודה ביום השבת, נפסק דבר זה. אני חושב שאם תהיה הגבלה בשכר זה יסגע הרבה מאד עבודה בשבת.

ז. בר-נבון:
לחצעות חבר-הכנסת רובין - הביעתו שישולם 25% בתמורה מיוחדת מתקשרת עם ההצעה שהחוק יקבע יום עבודה/ של יותר מסמונה שעות. כאשר יקבעו את סכר העבודה של הפועל יביאו בחשבון שהוא עובד מבחינת פקצועית כך וכך, מבחינת מסך המנוחה כך וכך, ומבחינת המאמץ הפיסי כך וכך, ובהתאם לזה יחשבו את התשלום עבור שעות נוספות. כמוכן שכאן צריך לקחת בחשבון אם העבודה נעשית ביום המנוחה השבועי או לא. מי שעובד יותר מסמונה שעות ביום, בלי לקבוע את היום, מקבל שעות נוספות. אם נתחיל לפרט את כל המקרים זה רק יסגך.

ח. ר. ר. סרי:
אני מציע שנמכס את הדיון בסעיף זה ונצביע עליו בישיבה הבאה בבקשת חבר-הכנסת אונא.
אנו עוזרים לסעיף 17 (קורא).

לסעיף 17 לא היו הערות.

אנו עוזרים לסעיף 18 (קורא).

צ. בר-נבון:
הכוונה כאן היא שאם עובד גומר את עבודתו בטעה 12 בלילה אין הוא יכול להתחיל את יום העבודה למחרת בטעה 6 בבקר, אלא מוכרחה להיות הפסקה של שמונה שעות בין יום עבודה למסנהו.

לצ/א.ט.

ועדת העבודה
7.3.51

האם יכול להיות מקרה שעובד
מ-12 בלילה עד 8 בבקר, ינוח ויתחיל טוב

ד. אונא:

לעבוד ב-4 אחרי-הצהריים?

הכוונה איננה לטמונה טעות באופן קאלנדר, אלא ליום עבודה בן טמונה טעות. אם עובד התחיל את עבודתו ב-12 בלילה וגמר ב-8 בבקר, הוא בזה גמר את יום עבודתו.

ז. בר-ניב:

אנו עוברים למעוף 19 (קורא).

היו"ר. ר. טרי:

מה יהיה במקרה שבמפעל מסויים יסגרו פועלים נכים והם אינם יכולים לעבוד בלילה?

ג. הרפז:

מעוף 20 קובע שהטר יחליט את מי מותר להעסיק בלילה ואת מי לא.

היו"ר. ר. טרי:

היועץ המספטי מר בר-ניב עורך בפעם שעברה את הבעיה אם טוב להחליף כל שבוע או נוטב לקבוע תקופה ארוכה יותר. אני יודע מנסיוני שכאשר צריכים לסטור שבוע בלילה, בטלוטת הימפם הראסונים טובלים ואחר-כך מתרגלים. האם לא היה כדאי לנסח סעיף זה בקצת יותר גמיסות, שתהיה גם אפשרות להחליף במסטרות לאחר תקופה יותר ארוכה. אני יודע שהיה ויכוח גדול, בענפים בהם יטנה עבודת לילה, אם לא יותר רצוי לעבוד חדט שלם בלילה, ואחר-כך חדטיים לא.

ד. אונא:

אני מציע להוסיף בסעיף 20(א), אחרי המלים: "סדרי העבודה או שתפקידו של העובד" - את המלים: "או טובתו של העובד מחייבים או מצדיקים זאת". קורה לפעמים שלעובד רצוי יותר לעבוד שבוע שלם בלילה, ואחר-כך שלטה שבועות לא לעבוד בלילה. גם אצל האחיות התעוררה השאלה אם לא רצוי יותר שבוע שלם של עבודת-לילה, או שלטה ימים בשבוע.

ז. בר-ניב:

כאן יסגרו שלטה דברים: הפסקות, טמונה טעות מנוחה לפחות ומסטרות. לדעתי, הבטחת מנוחה של טמונה טעות לעבודות לילה אינה מספקת.

ח. רובין:

יהיו ענפים מסויים טבהם תיקבע הפסקה הכרחית של עטר טעות.

ז. בר-ניב:

אני מקבל רעיון זה, אבל צריך להבטיח לפחות טמונה טעות בין יום עבודה למטנהו כלי טום אפשרות של טטיה כפי טנאמר בסעיף 20.

ח. רובין:

חברת-הכנסת ח. למדן דרטה שיאפשרו טטיה על-מנת לקבוע שלבטים אסור לעבוד בלילה. אם במפעל מסויים עובדות גם נשים, ויכריחו את הפועלים לעבוד שבוע אחד תוך שלטה בלילה ואת הנשים אי-אפשר יהיה לשתף בזה, אז צריך יהיה לפטר את הנשים, טטום כך נקבע הפרינציפ שיכולה להיות טטיה. אנחנו מדברים כאן על טטיה מהפסקה של טמונה טעות, אבל הכוונה היא שהפסקה של טמונה טעות זה הציר קקובע, אך עלולים להיות מקרים טבהם אי-אפשר לקבוע.

ז. בר-ניב:

ה. רבני
אני מוכרם להסכים לענין המסמך בגלל הפועלת, אבל איננו מוכן להסכים לסטייה בהפסקה של סמונה שעות כי זה דבר מינימאלי שאין לסטות ממנו. אני מציע, בתוך מעיף 20 להסתמך רק על מעיפים 17 ו-19 ולהציג 18.

ז. בר-ניב
ישנם בכל זאת מקרים שבהם לא נוכל לעמוד על הפסקה של סמונה שעות. ניקח למשל את התחבורה, שם קורה לפעמים שמי שגומר בתור האחרון מאוחר בלילה, צריך להתחיל בתור הראשון מוקדם בבוקר.

ח. רבני
אני חושב שדוקא ענף זה מחייב לקבוע הפסקה של סמונה שעות, כי זה בצפסם של הנוסעים ובמחונם.

היו"ר ר. ג. ט. ג.
אני מסכים להצעה לא להסתמך במעיף 20 (א) על מעיף 18 ולהטאיר רק 17 ו-19. נאמר כאן שצריכה לחנות הפסקה של סמונה שעות לפחות וכאן אנו מטאירים אפטרות לאיבוד המאוש לקבוע במקרה שהרבר בלתי-אפטר.

ה. ו. ח. ל. ט.
להסמך במעוף 20 (א) רק על מעיפים 17 ו-19 ולא לאסטר סטייה מהפסקה של סמונה שעות בין יום עבודה למטנהו.

ה. הרמט
אני מבקש לעיין באפטרות להטאיר את המעיף 20 (א) כמו שהוא כי ישנה טאלה של רמתנים שצריכים לעבוד מוקדם בבוקר, יש לפעמים גם טאלה של הטאה בלילה.

היו"ר ר. ג. ט. ג.
אנו נמסיד בדיון בחוק זה ביום ג' בטעה 11.00. כמו-כן נקבעה ישיבה ביום ד' בטעה 9.00 בבקר.

חשיבה נועלה מטעה 11.00.